

Zał. nr 2

Realizacja zajęć warsztatowych „GADKI” może się przyczynić do wczesnego rozpoznania przez dzieci trudnych, zagrażających sytuacji i reagowania na nie. Zajęcia profilaktyczne nie dają gwarancji ochrony dziecka przed krzywdzeniem, stają się jednak okazją do wyposażenia dzieci w wiedzę i sposoby rozpoznawania zagrożenia oraz skutecznego reagowania. Ważne jest, by dzieci zwracały się do dorosłych o pomoc i umiały mówić o trudnej dla nich sytuacji na jak najwcześniejszym etapie. Kanwą tematów poruszanych w scenariuszu jest akronim GADKI, którego poszczególne litery wyznaczają zasady, przydatne w edukacji dziecka na tematy związane z ochroną dzieci przed przemocą i wykorzystywaniem seksualnym: G – gdy mówisz „nie”, to znaczy „nie”, A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy, D – dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją, K – koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy do ciebie, I – intymne części ciała są intymne/ściśle prywatne.

PLAN WARSZTATÓW PROFILAKTYCZNYCH

DLA DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

I SZKOLNYM: KLASY I-II SP

„ZŁY DOTYK”

NAUCZYCIEL PROWADZĄCY mówi: Chciałabym, byście uważnie obejrzeni ze mną film i spróbowali zapamiętać jak najwięcej zasad, o których będzie opowiadał pies.

Prowadzący wyświetla całość filmu, a następnie – w celu omówienia wszystkich zasad – wyświetla jego fragmenty.

I ZASADA

Pierwsza zasada: „**G – gdy mówisz «nie», to znaczy «nie»**” .

Prowadzący rozpoczyna dyskusję na temat filmu: Co ważnego powiedział nam pies? Pies nauczył nas, że mamy prawo powiedzieć „nie”. Czy pamiętasz, w jakich sytuacjach możemy lub powinniśmy powiedzieć „nie”? Pies z filmu mówił, że jeśli ktoś zachęca was, żeby gdzieś pójść, pojechać lub coś zrobić, a rodziców nie ma w pobliżu i nie możesz zapytać o zgodę, powiedz „NIE”. To ważna zasada i chcę, żebyśmy ją zapamiętali. Sprawdzę jeszcze, czy dobrze ją rozumiecie. Będziemy sobie teraz wyobrażać różne sytuacje i jeżeli uznacie, że trzeba odmówić, podnieście czerwoną piłeczkę/klocek/kartkę. Jeśli sytuacja jest bezpieczna i można się na nią zgodzić, podnieście zieloną piłeczkę/kartkę/klocek.

Prowadzący daje dziecku po dwie pomoce dydaktyczne (klocki, kartki, piłeczki itp.) w kolorze zielonym i czerwonym. Następnie podaje przykłady sytuacji. Na bieżąco komentuje decyzje dziecka, wyjaśniając ewentualne wątpliwości.

1. Sąsiadka zaprasza cię do swojego mieszkania i chce poczęstować cię kawałkiem ciasta. Co jej odpowiesz? 2. Koleżanka z przedszkola/szkoły prosi cię, żebyś stał(a) z nią w parze. 3. Starszy kuzyn chce pokazać ci film. Mówi, że to film tylko dla dorosłych. 4. Pan od tańców chce pomóc ci się przebrać po zajęciach, chociaż przecież sam(a) doskonale to potrafisz. 5. W przedszkolu/szkole kolega chce wejść z tobą do toalety. 6. Pani w przedszkolu/szkole zmusza cię do zjedzenia zupy, której nie lubisz. 7. Na spacerze w parku podchodzi do ciebie pan, którego nie znasz, i chce zrobić ci zdjęcie.

Prowadzący podsumowuje: Widzę, że dobrze rozumiecie pierwszą zasadę. Powtórzmy ją sobie wspólnie: „Gdy mówisz «nie», to znaczy «nie»”. Postuchajcie teraz kolejnej zasady, o której powie nam pies.

II ZASADA

Prowadzący wyświetla fragment filmu Gadki z psem prezentujący zasadę: „**A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy**”.

Prowadzący mówi: Pies przedstawił nam ważną zasadę: „A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy”. Czy wiesz, co to znaczy „alarmować”? „Alarmować” to znaczy „wołać na pomoc, krzyczeć, zadzwonić do rodziców lub do innej bliskiej osoby”. A co możemy wołać, gdy chcemy kogoś zaalarmować? Pamiętajcie, co podpowiedział nam pies? Możemy zawołać: „Na pomoc!”, „Ratunku!”, „Pali się!”. Możemy też krzyknąć: „Potrzebuję pomocy!”. Możemy również wołać rodziców lub inną bliską osobę, która jest w pobliżu. Wiemy już, co możemy krzyczeć, gdy potrzebujemy pomocy. Teraz poćwiczymy alarmowanie.

Prowadzący wybiera (można to zrobić wspólnie z dzieckiem) sytuację do przećwiczenia - instruując, by dziecko głośno zaalarmowało.

Przykłady sytuacji: 1. Podczas zakupów w sklepie z mamą nieznajoma pani nagle bierze cię za rękę. 2. Podczas zabawy w piaskownicy podchodzi do ciebie starszy chłopiec i sypie ci piaskiem na głowę. 3. W sali zabaw nieznajoma dziewczynka ciągle cię popycha i nie pozwala ci zjechać ze zjeżdżalni. 4. Na podwórku podczas zabawy w chowanego podchodzi do ciebie pan, którego nie znasz, i mówi, że pokaże ci, gdzie się schowały dzieci. Musisz tylko z nim pójść.

Prowadzący mówi: Wiemy już, co to znaczy „alarmować” i jak można to zrobić. Ciekawe, co jeszcze chce nam powiedzieć pies z filmu.

III ZASADA

Prowadzący wyświetla fragment filmu Gadki z psem prezentujący zasadę: „**D – dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją**”.

Prowadzący mówi i zachęca dziecko do włączania się w dyskusję: Kolejna ważna zasada dotyczy tajemnic i sekretów. Powiedzcie mi, czy dzieci mogą mieć swoje tajemnice? A czy każda tajemnica może być utrzymywana w sekrecie? Usłyszeliśmy, że tajemnice mogą być dobre i złe. Wiecie, jak rozpoznać dobrą tajemnicę? A na czym polega zła tajemnica? W filmie pojawiło się słowo „niepokoić”. Co ono znaczy?

Wskazówki dla prowadzącego: Dziecko prawdopodobnie będzie podawać przykłady dobrych i złych tajemnic wymienionych w filmie. Warto zadbać o to, żeby w podsumowaniu pojawiły się następujące informacje: zła tajemnica może wzbudzić strach, złość lub wstyd, zła tajemnica to taka, do której namawia nas osoba, której nie znamy, zła tajemnica wiąże się ze zrobieniem komuś przykrości np. wyśmianiem, zawstydzeniem, zła tajemnica to taka, o której nie można powiedzieć rodzicom, pani w przedszkolu/szkole lub innym bliskim osobom, nawet jeżeli o jej dochowanie prosi osoba, którą znamy.

Prowadzący mówi: Złych tajemnic nie można ukrywać. Pamiętajcie, dobrze zrobisz, jeśli o nich powiesz osobie, której ufasz. Jeśli macie wątpliwość, czy jakaś tajemnica jest dobra, czy zła, zapytaj mnie o to. Każdy ma w otoczeniu taką osobę, której może powiedzieć o każdej tajemnicy. Może to być babcia, mama, tata, pani z przedszkola/szkoły. Komu ty możesz powierzyć swoją tajemnicę? Zastanów się i powiedz mi, kim jest ta osoba.

Wskazówka dla prowadzącego: Dzieci często wymieniają osoby powszechnie uważane za godne zaufania, np. policjanta, strażnika miejskiego, strażaka. Podczas dyskusji należy naprowadzać dziecko na osoby z bliskiego otoczenia, z którymi dziecko ma częsty kontakt: rodzice, dziadkowie, starsze rodzeństwo, nauczyciel.

Prowadzący mówi: Czy pamiętacie trzecią zasadę? Możecie ją powtórzyć? „D – dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją”. To bardzo ważna zasada. Zostały nam jeszcze dwie – chcesz je poznać?

IV ZASADA

Prowadzący wyświetla fragment filmu Gadki z psem prezentujący kolejną zasadę: „**K – koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy tylko do ciebie**”.

Prowadzący zadaje dziecku pytania ułatwiające zrozumienie i zapamiętanie zasady związanej z cielesnością: 1. Czy każdy może złapać cię za rękę? 2. Czy zawsze możemy się przytulić do kolegi lub koleżanki z przedszkola? 3. A czy można się bić? 4. A czy możemy sobie przybijać „piątki”? 5. Czy lubisz, gdy ktoś cię łaskocze? 6. Czy możemy odmówić, gdy ktoś chce nas dotknąć? 7. Co możemy zrobić, gdy ktoś chce nas przytulić, pogłaskać, połaskotać albo pocałować, a my nie mamy na to ochoty?

Prowadzący podsumowuje: Widzę, że dobrze rozumiecie, że to Wy macie prawo decydować o tym, kto może dotykać waszego ciała. O tym właśnie mówi nam zasada: „Koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy tylko do ciebie”. Jeżeli ktoś – osoba dorosła albo inne dziecko – cię dotyka, a ty tego nie chcesz, powiedz: „Nie zgadzam się”, „Nie rób tego”, „Nie chcę, żebyś to robił”. W takiej sytuacji możesz też zawołać kogoś na pomoc, czyli zaalarmować. Można również odsunąć się od takiej osoby.

Wskazówka dla prowadzącego: Dzieci często utożsamiają niechciany dotyk z bólem. Ważne, aby dyskusję doprowadzić do wniosku, że również łaskotki lub pocałunki mogą być nieprzyjemne bądź niechciane i że nie trzeba się na nie zgadzać. Podczas tego ćwiczenia można się posłużyć dodatkowymi materiałami, np. zdjęciami lub ilustracjami, przedstawiającymi różne rodzaje dotyku: przytulanie, podawanie ręki, łaskotanie, pocałunek itd.

V ZASADA

Prowadzący mówi: Na sznurku wisi już ostatnia literka. Zobaczmy, co się pod nią kryje. Prowadzący wyświetla fragment filmu Gadki z psem prezentujący ostatnią zasadę: „**I – intymne części ciała są szczególnie chronione**”.

Prowadzący mówi: Pies przypomniał nam o tym, że każdy z nas ma intymne części ciała. Intymne, czyli prywatne i zakryte. Czym je zakrywamy? Te części ciała są zakryte prawie cały czas majteczkami, koszulką albo kostiumem kąpielowym. Czy możemy dotykać lub oglądać intymne części ciała innych osób? A czy inne osoby mogą nas dotykać lub oglądać nasze części intymne? Może się zdarzyć, że intymne części ciała będzie chciał zobaczyć np. lekarz. Zawsze jednak powinien robić to w towarzystwie rodziców, uprzedzić i opowiedzieć, po co to robi. W innych sytuacjach części intymne ciała są zakryte – czyli niedostępne dla innych osób. Nikt nie ma prawa nas tam dotykać ani oglądać. Jeżeli natomiast tak się stanie – należy powiedzieć „nie”, odsunąć się lub uciec od takiej osoby, zaalarmować oraz koniecznie powiedzieć o tym osobie, której ufasz, np. rodzicom.

Wskazówka dla prowadzącego: Ta część często budzi obawy osób prowadzących. Należy pamiętać, że jej celem jest przekazanie dziecku ważnej zasady dotyczącej ochrony przed wykorzystywaniem seksualnym. Może się zdarzyć, że dziecko zacznie wymieniać konkretne nazwy miejsc intymnych, również te uznawane za wulgarne. Wówczas warto wygasić podawanie przykładów nazw i podsumować, że wszystkie wymienione przez dziecko nazwy dotyczą miejsc intymnych, które powinny być szczególnie chronione – bez względu na to, jak są nazywane.

PODSUMOWANIE

Prowadzący wyświetla dzieciom końcówkę filmu z podsumowaniem. Na koniec warto powtórzyć wspólnie z dziećmi wszystkie zasady i pytać, jaka zasada kryje się pod wybraną literą.

Prowadzący podsumowuje całe zajęcia: Chcę, żebyście dobrze zapamiętali te zasady – są bardzo ważne. Będziemy jeszcze do nich wracać i sobie o nich przypominać w różnych sytuacjach. Teraz dam Ci kolorowankę – przedstawia ona napis „GADKI”. Możesz pokolorować litery tworzące napis.

Wskazówka dla wychowawców klas, grup przedszkolnych po warsztatach: Na stronie gadki.fdds.pl znajdziesz także dodatkowe karty z zadaniami dla dzieci związane z zasadami GADKI! Dowiedz się więcej. Wejdź na gadki.fdds.pl ZAŁĄCZNIK NR 1

Autorki scenariusza i prowadzące warsztaty: